

[Γ.Α.Φ CD 19 Φάκελος 12]
RW 40-202

Ο δωδέκατος φάκελος με τον κωδικό **RW 40-202** περιέχει στρατιωτικό έγγραφο, **13** σελίδων. Καταγράφει το χρονικό διάστημα **31.12.1943**. Αφορά στην Κρήτη.

Σελίδες 1-13 (περίληψη-μετάφραση)

Στρατιωτική Έκθεση από τον επικεφαλής του Επιτελείου του Διοικητή Φρουρίου Κρήτης.

Αντίγραφο

Διοικητής Φρουρίου Κρήτης
Κλιμάκιο Στρατιωτικής Διοίκησης

T.K, την 31.12.943

Αφορά: Ετήσια Έκθεση της Κατάστασης

Προς τον Στρατιωτικό Διοικητή στην Ελλάδα
-Στρατιωτική Διοίκηση-
Αθήνα

I Γενική πολιτική κατάσταση

Η διάθεση και η στάση του πληθυσμού έχει την παρούσα φάση σταθεροποιηθεί και κρίνεται ως ήρεμη. Η σταθερότητα της στρατιωτικής κατάστασης στις διάφορες εμπόλεμες περιοχές, η ανακατάληψη των Δωδεκανήσων καθώς και η αποχώρηση του αρχηγού συμμορίας Μπαντουβά από το νησί έχουν συμβάλει σημαντικά εδώ. Η ήδη αναμενόμενη και από την πλευρά του εχθρού προβλεπόμενη άμεση ήττα της Γερμανίας δεν επήλθε. Ήταν το κατάλληλο- από ψυχολογικής άποψης- χρονικό σημείο, να λειτουργήσει η σε ενισχυμένο βαθμό προπαγάνδα μας η οποία σημειώθηκε μέσω ομιλιών του Διοικητή Φρουρίου Κρήτης, των περιφερειακών στρατιωτικών διοικητών, Ελλήνων επικεφαλής υπηρεσιών, του κλήρου, των διδασκόντων καθώς επίσης και μέσω του τύπου. Οι κίνδυνοι από τον μπολσεβικισμό (παράδοση των Βαλκανίων στη Ρωσία) διακρίνονταν τώρα ευρέως από τα ανώτερα πνευματικά στρώματα. Ο Διοικητής Φρουρίου Κρήτης ζήτησε από τον Υπουργό-Κυβερνήτη να δημιουργήσει και να παρατάξει μια αμιγώς ελληνική «Αντιμποσεβιστική Λίγκα» τάχιστα.

Λόγω της σχεδόν εξολοκλήρου παύσης των πράξεων δολιοφθοράς και της δραστηριότητας των συμμοριών κατά τις τελευταίες εβδομάδες, εφαρμόζεται μια μεγάλης κλίμακας «Πολιτική Ικανοποίησης» η οποία έχει συμβάλει στην περαιτέρω εκτόνωση. Έτσι, οι έως πρότινος εβδομαδιαίες αναφορές των πρώην αξιωματικών θα απαιτούνται τώρα σε μηνιαία βάση. Την περίοδο των Χριστουγέννων απελευθερώθηκαν πρόωρα διακόσιοι πενήντα κρατούμενοι και καταδικασμένοι σε καταναγκαστική εργασία, ήρθη πλήρως η απαγόρευση της κυκλοφορίας για το χρονικό διάστημα από 27.12. έως 7.1., επιτρέπονταν στο εξής οι καμπανοκρουσίες και τα θρησκευτικά μυστήρια σε δημόσιες πλατείες, διευθετήθηκε η επίσημη αργία κατά τη διάρκεια της γιορτής των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς, συμπεριλαμβανομένου και της θρησκευτικής γιορτής της 6.1. Στη στρατιωτική λέσχη του Διοικητή Φρουρίου

Κρήτης έλαβε την 29.12. για πρώτη φορά χώρα, με αφορμή μιας σύσκεψης διοικητών, ένα κοινό γεύμα με τη συνοδεία προβολής ταινιών και με τη συμμετοχή τριάντα τριών περίπου επιφανών Ελλήνων. Την ημέρα της Πρωτοχρονιάς διοργανώθηκε μια επίσημη υποδοχή του νέου έτους κατά την οποία ένα σχηματιζόμενο ένοπλο άγημα, αποτελούμενο από Έλληνες χωροφύλακες, πυροσβέστες και άλλους εθελοντές, απέδωσε από κοινού με το γερμανικό τιμητικό άγημα τιμές. Παρόμοιες εκδηλώσεις, μουσικές παραστάσεις κ.ο.κ θα πραγματοποιηθούν τώρα και σε άλλες πόλεις επίσης ή έχουν λάβει ήδη χώρα. Τα μέτρα τούτα έχουν ξεκάθαρα δημιουργήσει στον άμαχο πληθυσμό μια έντονης μορφής εντύπωση και έχουν δείξει ότι από την πλευρά της Δύναμης Κατοχής θα διασφαλιστεί η κάθε δυνατή κίνηση καλής θέλησης, εάν στην χώρα επικρατεί ηρεμία. Προβλέπεται η παράταξη Λόχων Εθελοντών υπό την καθοδήγηση πρώην Ελλήνων αξιωματικών. Ως προς την ικανοποίηση του λαϊκού αισθήματος έχει συμβάλλει παράλληλα η αποδέσμευση ορισμένων σχολικών κτηρίων καθώς επίσης και ο διαρκής επισιτισμός των μαθητών και η πραγματοποίηση λαϊκών συσσιτίων. Για τα οικονομικού χαρακτήρα μέτρα, που έχουν ληφθεί για την ανακούφιση της ευρείας μάζας του πληθυσμού από την προκαλούμενη ένδεια εξαιτίας του υψηλού πληθωρισμού, θα εξεταστεί η δυνατότητα επιβολής και άλλων.

II Διοίκηση

1) Η στρατιωτική διοίκηση στο νησί αποτελείται από το Κλιμάκιο Στρατιωτικής Διοίκησης υπό τον Διοικητή Φρουρίου Κρήτης, το οποίο δραστηριοποιείται εν ονόματι του στρατιωτικού διοικητή των Τοπικών και Περιφερειακών Φρουραρχείων για την υλοποίηση των εντολών τους. Στα Περιφερειακά Φρουραρχεία βρίσκονται, με εξαίρεση το Περιφερειακό Φρουραρχείο Ρεθύμνου, υπάλληλοι της Στρατιωτικής Ασφάλειας. Έχει αιτηθεί, ήδη εδώ και ένα αρκετά μεγάλο διάστημα, η τοποθέτηση ενός υπαλλήλου στο Ρέθυμνο. Ο αριθμός όλων συνολικά των δραστηριοποιημένων στο νησί υπαλλήλων Στρατιωτικής Ασφάλειας ανέρχεται στους επτά. Η συνεργασία της στρατιωτικής διοίκησης με τις άλλες στρατιωτικές υπηρεσίες κρίνεται ως καλή.

2) Στο πλαίσιο των γερμανικών αρχών βρίσκεται στο νησί ο πρόξενος ως εκπρόσωπος του Ειδικού Εντεταλμένου του Ράιχ για την Ελλάδα. Δεν επεμβαίνει σε διοικητικού και οικονομικού χαρακτήρα θέματα. Εκ τούτου, δεν υφίσταται ζήτημα περί μιας συνεργασίας με αυτόν. Η συνεργασία με τη « Μεσογειακή Ναυτιλιακή Εταιρία» κρίνεται ως ικανοποιητική.

3) Στην κορυφή της τοπικής διοίκησης έχει τεθεί ο Υπουργός-Κυβερνήτης ως επικεφαλής της γενικής διοικήσεως. Στις αρμοδιότητες του έχουν ενσωματωθεί μια σειρά από ειδικά όργανα τα οποία λόγω αρμοδιοτήτων υπάγονται απευθείας στις κυβερνητικές υπηρεσίες της Αθήνας. Κάτω από τον Υπουργό-Κυβερνήτη βρίσκονται τέσσερις νομάρχες, η σχέση των οποίων προς τις υπόλοιπες τοπικές αρχές είναι αντίστοιχη με τη σχέση του επικεφαλής της επαρχίας με τα ειδικά όργανα. Στην προκειμένη εδώ περίπτωση δεν γίνεται, δυστυχώς, λόγος περί μιας υπαγωγής των πολυάριθμων ειδικών οργάνων στον Υπουργό-Κυβερνήτη ή στους νομάρχες το οποίο γίνεται αισθητό και καθίστατο πολύ συχνά προβληματικό εξαιτίας της ανεπαρκούς επικοινωνίας με την Αθήνα. Στους νομάρχες υπάγονται οι δήμαρχοι που δραστηριοποιούνται με κέντρο βάρους τις πόλεις. Όλος συνολικά ο διοικητικός μηχανισμός λειτουργεί σε μεγάλη κλίμακα γραφειοκρατικά, αργά και χωρίς την απαιτούμενη ισχύ. Η

διστακτικότητα λόγω ατομικής ευθύνης είναι σε όλες τις διοικητικές υπηρεσίες μεγάλη. Κανένας προϊστάμενος διοικητικής υπηρεσίας δεν τολμάει να παρεκκλίνει του «γράμματος του νόμου» χωρίς την, σε έγγραφη μορφή, επίσημη κάλυψη μέσω διαταγής μιας γερμανικής υπηρεσίας. Η επιβεβαίωση της ανικανότητας ή της αναρμοδιότητας αυτών είναι τυπική στην κάθε έναρξη διαπραγμάτευσης με τις γερμανικές υπηρεσίες. Η έλλειψη σχεδιασμού (και ευθύνης) είναι καταφανέστατη μεταξύ άλλων στην καταγραφή των σιτηρών. Δεν υπάρχουν εδώ δραστήριοι, καλά εκπαιδευόμενοι και στην ουσία πράττοντας βάσει λογικής και σχεδιασμού υπάλληλοι. Υπάρχει και γίνεται διακριτή η καλή θέληση της συνεργασίας με τις γερμανικές υπηρεσίες.

4) α) Η δραστηριότητα των συμμοριών και οι δολιοφθορές έχουν τις τελευταίες εβδομάδες σχεδόν παύσει, αφότου ο στρατός χρειάστηκε να επέμβει δραστικά και με σκληρότητα τους μήνες Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου. Δεν μπορεί να γίνει λόγος περί μιας εναέριας τρομοκρατίας από τις εχθρικές δυνάμεις, μολονότι έχουν ριχθεί σποραδικά ορισμένες βόμβες στην πόλη του Ηρακλείου που προκάλεσαν απώλειες μεταξύ του άμαχου πληθυσμού. Η εγκληματικότητα στην Κρήτη είναι αισθητά μεγάλη. Κυριαρχούν, εκτός των κλοπών και της κλεπταποδοχής, οι δολοφονίες και η ζωοκλοπή. Η βεντέτα έχει επίσης επεκταθεί σε μεγάλο βαθμό. Ο αριθμός των ποινικών διαδικασιών είναι μεγάλος, μολονότι καταγγέλλεται μόνο το μισό περίπου όλων των εγκλημάτων, υπό τον φόβο της εκδίκησης. Ακόμα και εάν διεξαχθεί μια δίκη, ο υπόλογος κατορθώνει συχνά να αποφύγει την κράτηση. Το γεγονός ότι η εγκληματικότητα στην Κρήτη μπόρεσε να λάβει τέτοια έκταση, ανάγεται στον επουδενί ήπιο χαρακτήρα των ορεισίβιων κατοίκων, στις δύσκολα προσβάσιμες και απομονωμένες ορεινές κοινότητες, στην αδυναμία της Χωροφυλακής και στην κρατική εξουσία.

β) Η Χωροφυλακή στην Κρήτη υπάγεται άμεσα στο Ελληνικό Υπουργείο Εσωτερικών και χωρίζεται σε μια Κεντρική Διοίκηση Χωροφυλακής, τέσσερις περιφερειακές διοικήσεις και είκοσι δύο Υποδιοικήσεις Χωροφυλακής. Στις πόλεις βρίσκονται οι δημοτικές αστυνομικές υπηρεσίες, στην ύπαιθρο οι σταθμοί της Χωροφυλακής που υποδιαιρούνται σε φυλάκια της Χωροφυλακής. Στις Υποδιοικήσεις Χωροφυλακής έχουν τοποθετηθεί Ειδικές Υπηρεσίες Ασφαλείας. Η δύναμη της Χωροφυλακής είναι την παρούσα φάση η παρακάτω:

αξιωματικοί και σημαιοφόροι	αναγκαίοι ενενήντα	ένας διαθέσιμοι ενενήντα	έξι υπαξιωματικοί αναγκαίοι	διακόσιοι οχτώ	διαθέσιμοι	εκατό εννέα		
άνδρες	αναγκαίοι	χιλίοι	δέκα	οχτώ	διαθέσιμοι	οχτακόσιοι	σαράντα	ένας

Υπεράριθμοι είναι ορισμένοι μόνο υψηλόβαθμοι αξιωματικοί, ενώ υπάρχει σημαντική έλλειψη σε ανθυπολοχαγούς και υπαξιωματικούς. Έχουν σημειωθεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, προς τα εδώ πολλές τον αριθμό μεταθέσεις από την ηπειρωτική χώρα, χωρίς οι υπάλληλοι να αναλάβουν υπηρεσία στο νησί. Η προσέλκυση για την είσοδο στις τάξεις της Χωροφυλακής δεν τυγχάνει ευρείας αποδοχής και δεν έχει σημειώσει καθόλου επιτυχία. Ο πραγματοποιημένος μόνο εν μέρει εξοπλισμός της Χωροφυλακής καθώς και η έλλειψη σε μηχανοκίνητα μέσα επιδρούν αναμφίβολα αποτρεπτικά για τη λειτουργία της υπηρεσίας. Κατά κύριο λόγο, η αντίληψη του καθήκοντος και ο ζήλος των Χωροφυλάκων όπως και των αξιωματικών δεν κυμαίνεται σε ικανοποιητικά επίπεδα. Η πειθαρχία αυτών είναι επίσης σε κακό επίπεδο, κάτι που καθίστατο εμφανές, ιδιαιτέρως από τις πολλές τον αριθμό περιπτώσεις λιποταξίας. Στις περισσότερες περιπτώσεις επιστρέφουν οι χωροφύλακες, μετά από μερικές εβδομάδες, οικειοθελώς πίσω στα καθήκοντα τους, αφότου έχουν επιτύχει κατά αυτό τον τρόπο να προσφέρουν μια μορφή αδειάς για ένα συγκεκριμένο χρονικό

διάστημα στον εαυτό τους. Η βάσει κανονισμού άδεια (δεκαπέντε ημέρες το χρόνο) δεν τηρείται συνήθως ή δεν θεωρείται ως αρκετή. Προσδοκάται μέσω της λειτουργίας του νεο-σχηματιζόμενου στρατιωτικού δικαστηρίου ότι ενδεχομένως βελτιωθεί κάπως η πειθαρχία αυτών.

Ο ιματισμός των χωροφυλάκων, κυρίως ο εξοπλισμός με καλής ποιότητας υποδήματα για την υπηρεσία αυτών σε εξαιρετικά ορεινό έδαφος, είναι εξαιρετικά ελλιπής. Σχετικές αιτήσεις βρίσκονται, εδώ και ένα έτος, κατατεθειμένες στο Υπουργείο Εσωτερικών. Ο επισιτισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί εξασφαλισμένος. Το επίδομα σίτισης ανέρχεται το χρονικό αυτό σημείο στις είκοσι πέντε χιλιάδες δρχ καθημερινά, που θα αφαιρείται βαθμηδόν από τους χωροφύλακες, ως αχρείαστο κόστος για τις καντίνες. Οι χωροφύλακες θα επιδοκίμαζαν τη συγκεκριμένη κίνηση, εάν αντί του επιδόματος σίτισης λάμβαναν τη χορήγηση τροφίμων σε επαρκή ποσότητα. Οι επί μακρόν καθυστερήσεις στις πληρωμές των μισθών προκαλούν συνεχώς μεγαλύτερες υποτιμήσεις και απώλειες οι οποίες δεν συμβάλουν στην ανύψωση του κινήτρου εργασίας αυτών. Ακόμα και εάν είχαν εκπληρωθεί όλες οι υλικές προϋποθέσεις, θα μειώνονταν η αποτελεσματικότητα της Χωροφυλακής εξαιτίας της ακαταλληλότητας και παθητικής στάσης του σώματος των αξιωματικών.

Παράλληλα με τη Χωροφυλακή υπάρχει ακόμα ο θεσμός της Αγροφυλακής η οποία είχε τοποθετήσει στους κατά τόπους νομούς Ειδικούς Επιθεωρητές που λάμβαναν εντολές από τη Γενική Κρατική Διοίκηση. Οι αγροφύλακες χωρίζονται σε δύο ομάδες: α) στους υπαλλήλους- αγροφύλακες οι οποίοι μισθοδοτούνται από το κράτος και β) στους καθαυτούς αγροφύλακες που αποζημιώνονται κυρίως από τον αγροτικό πληθυσμό μέσω εισφορών και ένα μέρος των αποδοχών τους αφορά στη λήψη αγροτικών προϊόντων. Οι αγροφύλακες βρίσκονται, σε γενικές γραμμές, σε δυσμενέστερη οικονομική θέση από ό,τι οι χωροφύλακες κάτι που αποτυπώνεται, ως είναι φυσικό, ξεκάθαρα στην άσκηση των καθηκόντων τους. Η προβλεπόμενη δύναμη για την Κρήτη είναι: τέσσερις επιθεωρητές, ενενήντα εννέα διοικητικοί υπάλληλοι και εννιακόσιοι ογδόντα αγροφύλακες. Η τωρινή τους δύναμη δεν έχει μπορέσει να εξακριβωθεί, επειδή ένας μεγάλος αριθμός αγροφυλάκων έχει εγκαταλείψει τα πόστα του εξαιτίας της εντελώς ανεπαρκούς μισθοδοσίας. Η σε μεγάλη κλίμακα αύξηση των κλοπών αγροτικών προϊόντων και ζωοκλοπών επιδίδεται, μετά βεβαιότητας, στο γεγονός τούτο. Παράλληλα, όλοι οι ζωοκλέφτες είναι πλήρως εξοπλισμένοι και δη με σύγχρονα όπλα, ενώ μόνο οι μισοί των χωροφυλάκων και αγροφυλάκων είναι εφοδιασμένοι με τυφέκια.

γ) Όλα τα άτομα άνω των δεκαέξι ετών θα πρέπει, λόγω του Κανονισμού Περί Ταυτοτήτων της 15.3.1942, να φέρουν μαζί τους μια ταυτότητα ως αποδεικτικό στοιχείο. Θα εκδίδεται στις πόλεις από τους αστυνομικούς υπαλλήλους και στην επαρχία από τους κατά τόπους δημάρχους. Παράλληλα με τους ελληνικούς χαρακτήρες θα πρέπει να αναγράφεται ευδιάκριτα το όνομα και ο χώρος κατοικίας στη λατινική μορφή. Όπως συμβαίνει σ' όλες τις περιπτώσεις στην ηπειρωτική Ελλάδα, οι ταυτότητες θα χρησιμεύουν συχνά επίσης για εμπορική δραστηριότητα και συναλλαγές

Σε ολόκληρη την επικράτεια της νήσου υφίσταται μια ελευθερία κινήσεων και εγκατάστασης. Ορισμένες περιοχές έπρεπε ωστόσο να εκκενωθούν, για στρατιωτικούς λόγους, από τους κατοίκους (αποκλεισμένες περιοχές στα παράλια και στα βουνά). Οι αναχωρήσεις και αφίξεις υπόκεινται σε έγκριση μέσω του Στρατιωτικού Κανονισμού. Οι μετακινήσεις των πολιτών περιορίζονται για λόγους μεταφορών και άμυνας σε αυστηρότατα πλαίσια. Δεν

επιτρέπονται καθόλου τα ταξίδια επισκέψεων. Δεν τίθεται το ζήτημα έκδοσης μιας μόνιμης κάρτας μετακινήσεων.

δ) Δημόσιες Υπηρεσίες Πυροσβεστικής βρίσκονται στις τρεις μεγάλες πόλεις των Χανίων, Ρεθύμνου και Ηρακλείου, των οποίων η στελέχωση και ο υπηρεσιακός ζήλος μπορούν να θεωρηθούν ως επαρκής. Ο εξοπλισμός θα έπρεπε ωστόσο να τελειοποιηθεί.

Όλοι οι αλλοδαποί (πεντακόσιοι ενενήντα συνολικά, συμπεριλαμβανομένων των «απάτριδων») έχουν καταγραφεί σε καταλόγους. Δεν έχει ληφθεί ιδιαιτέρως υπόψη η Υποχρέωση Παρουσίας, επειδή δεν έχουν έως τώρα δραστηριοποιηθεί εναντίων της Δύναμης Κατοχής.

Όλα τα, από τους πολίτες, σχέδια οικοδόμησης υπόκεινται σε μια υποχρέωση παρουσίας και άδειας η οποία εκδίδεται από τον Διοικητή Φρουρίου Κρήτης.

Η έλλειψη σε ζώα σφαγείου κατέστησαν, για χάρη της τροφοδοσίας του στρατού, αναγκαία μιας επιβολής απαγόρευσης σφαγής η οποία θα αφορά σε όλα τα βοοειδή και χοίρους κάτω των τριάντα κιλών.

ε) Στο νησί διαμένουν την παρούσα χρονική φάση τριακόσιοι είκοσι περίπου Εβραίοι οι οποίοι έχουν αποκτήσει την ελληνική υπηκοότητα. Έχουν καταγραφεί σε καταλόγους. Δεν έχει έως τώρα καταστεί μια Υποχρέωση Παρουσίας υποχρεωτική. Παρομοίως δεν υφίσταται ζήτημα περί μιας κατάσχεσης των περιουσιακών στοιχείων των Εβραίων. Πρόκειται κατά κανόνα για χειροτέχνες οι οποίοι ζουν φτωχικά.

5) α) Υπάρχουν στην Κρήτη δύο συστήματα εκπαίδευσης: τα δημοτικά σχολεία και τα γυμνάσια. Η παρακολούθηση των μαθημάτων στα δημοτικά από το 6^ο έως το 12^ο έτος είναι υποχρεωτική. Το γυμνάσιο ακολουθεί της παρακολούθησης των μαθημάτων στο δημοτικό (οχτώ τάξεις). Εκτός των οχτακοσίων δέκα έξι δημοτικών λειτουργούν, την παρούσα χρονική στιγμή, στο νησί δεκαεννέα γυμνάσια, τρεις Εμπορικές Σχολές, μια Γεωργική Σχολή και τρία σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης (μια παραλλαγή των δημοτικών σχολείων). Καθώς τα σχολεία χρησιμοποιούνται ακόμα από τον γερμανικό στρατό, επιδιώκεται η σε σύντομο χρονικό διάστημα αποδέσμευσή τους. Στα γυμνάσια έχει εισαχθεί από τον Οκτώβριο 1943 το μάθημα της Γερμανικής Γλώσσας. Η έλλειψη σε κατάλληλο διδακτικό προσωπικό έχει μόνο εν μέρει καλυφθεί. Αναμένεται τώρα μια ευνοϊκού χαρακτήρα πρόοδος σχετικά με τούτο.

β) Υπάρχουν ορισμένες παλιές βιβλιοθήκες. Για τη μελέτη και έρευνα του παρελθόντος φροντίζουν δύο Έλληνες εντολοδόχοι που έχουν επίσης την ευθύνη των μουσείων στα Χανιά και Ηράκλειο. Έχει αιτηθεί η αποστολή ενός νεαρού αρχαιολόγου, βρισκόμενου στο στράτευμα στην Κρήτη, στο Κλιμάκιο Στρατιωτικής Ασφάλειας. Αρχαιολογικά ευρήματα ανακαλύπτονται συνεχώς κατά την κατασκευή οχυρωματικών έργων και οδοποιίας. Ό,τι ανακαλύπτεται ξεχωριστά από τους Γερμανούς αρχαιολόγους στην Κρήτη, θα πρέπει να γνωστοποιείται στον εκεί τμηματάρχη Προστασίας Έργων Τέχνης.

γ) Δεν υπάρχει κανένα θέατρο πλέον στην Κρήτη. Αδειοτούμενοι κινηματογράφοι βρίσκονται για τους κατοίκους σε πέντε πόλεις. Απαγορεύεται η κατοχή ραδιοφωνικών συσκευών. Μια ελληνική εφημερίδα εκδίδεται καθημερινά στις πόλεις των Χανίων και Ηρακλείου. Η εφημερίδα στα Χανιά υπόκειται σε μια προληπτική λογοκρισία, ενώ στο Ηράκλειο δεν καθίστατο αυτό, την παρούσα φάση, δυνατό λόγω απουσίας ενός κατάλληλου Γερμανού μεταφραστή. Εκ τούτου, γίνεται, επειγόντως, για ακόμα μια φορά έκκληση να σταλθεί από τη Θεσσαλονίκη ένας, εδώ και μεγάλο διάστημα απαιτούμενος, διερμηνέας (Ειδικός Επικεφαλής Ζ).

6) Η προπαγάνδα του εχθρού έχει κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα σημαντικά υποχωρήσει. Η δική μας προπαγάνδα ασκείται για τα μέλη του γερμανικού στρατού μέσω της εκδιδόμενης στα Χανιά στρατιωτικής εφημερίδας «Veste Kreta» και για τον κρητικό πληθυσμό μέσω κατάλληλων άρθρων στον ελληνικό τύπο καθώς επίσης μέσω ομιλιών και διαμοιρασμένων ανά τακτικά διαστήματα φυλλαδίων. Η ελληνική εφημερίδα δεν μπορεί, δυστηχώς, να συνεχίσει την έκδοση εξαιτίας έλλειψης χαρτιού. Ξεκίνησαν προσπάθειες προς εισαγωγή του αναγκαίου χαρτιού από την Αθήνα. Η συνεργασία με την «Ομάδα Προπαγάνδας Κρήτης» στα Χανιά κρίνεται καλή.

7) Δεν υφίσταται κανένα ζήτημα περί εθνικής ταυτότητας στο νησί, επειδή δεν υπάρχουν «κλειστές κοινότητες» ξένων, εκτός των περιπτώσεων αλλοδαπών κρατούμενων.

8) Σχεδόν όλος ο πληθυσμός υπάγεται στην Ελληνορθόδοξη Εκκλησία. Το κύρος και η επιρροή της Εκκλησίας είναι ακόμα μεγάλου βαθμού. Στην κεφαλή της Εκκλησίας βρίσκεται ο- εδώ και αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα βρισκόμενες στην Αθήνα-Μητροπολίτης Ηρακλείου, στον οποίο υπάγονται επτά επίσκοποι. Η συνεργασία με την Εκκλησία θεωρείται, με εξαίρεση κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις, ως απόλυτα ικανοποιητική.

9) α) Οι ελληνικοί νόμοι υφίστανται σε ευρεία κλίμακα, ωστόσο η εφαρμογή και κυρίως, η τήρηση αυτών δεν δύναται να αντιληφθεί. Τόσο οι Διοικητικές Αρχές όσο και η Δικαιοσύνη δεν διαθέτουν το απαιτούμενο κύρος.

β) Υπάρχουν τρία πρωτοβάθμια πολιτικά δικαστήρια στο νησί: το Ειρηνοδικείο (είκοσι τρία), το Πρωτοδικείο (τέσσερα) και ένα Εφετείο. Η διάρθρωση της Εισαγγελικής Αρχής αντιστοιχεί στις γερμανικές βασικές αρχές. Η στελέχωση με δικαστές και εισαγγελείς είναι εδώ και ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα ελλιπής. Η παράσταση δικηγόρου υφίσταται μόνο σε δίκες αναφορικά με ένα αμφισβητούμενο χρηματικό ποσό. Η ανάγκη διεξαγωγής ποινικών διαδικασιών είναι μεγάλη.

Υπάρχουν φυλακές σε κάθε περιφερειακή πρωτεύουσα. Ένα σωφρονιστικό ίδρυμα βρίσκεται στην Αγιά πλησίον των Χανίων.

γ) Η άσκηση επιβολής προστίμων των Περιφερειακών Φρουραρχείων εφαρμόζεται βάσει συγκεκριμένων διατάξεων. Το Περιφερειακό Φρουραρχείο Χανίων έχει επιβάλει, στο διάστημα των τελευταίων μηνών, ογδόντα κατά μέσο όρο πρόστιμα. Παράλληλα, έχουν επιβληθεί χρηματικά πρόστιμα και η παράδοση προϊόντων εναντίων ολόκληρων νομών για περιπτώσεις δολιοφθοράς. Όλα τα χρηματικά πρόστιμα θα αποδοθούν στα ταμεία του Ράιχ.

10) Η κατάσταση υγείας του άμαχου πληθυσμού κρίνεται ως ικανοποιητική. Έχουν υποχωρήσει σημαντικά όχι μόνο η φυματίωση, αλλά και ο τύφος, ο παρατύφος, η δυσεντερία και η μηνιγγίτιδα. Ο εφοδιασμός με υγειονομικό υλικό έχει εξασφαλισθεί την παρούσα χρονική στιγμή λόγω της άφιξης μεγάλης ποσότητας από το Ελληνικό Υπουργείο Υγείας. Οι σε τακτικό χρονικό διάστημα επιθεωρήσεις ελέγχου του υπεύθυνου αξιωματικού Υγειονομικού στα ελληνικά νοσοκομεία και κλινικές έδωσαν μια ικανοποιητική εικόνα.

11) Ο κάθε ένας από τους τέσσερεις νομούς των Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου είναι στελεχωμένος με έναν κτηνίατρο. Η δραστηριότητα των

κτηνιάτρων περιορίζεται πλέον στην αντιμετώπιση των επιδημιών, εξαιτίας των δυσκολιών στις μετακινήσεις.

Οι πολυάριθμες παράνομες σφαγές ζώων εμποδίζουν τον έλεγχο του κρέατος από τους κτηνιάτρους και εμφανιζόμενες περιπτώσεις ασθένειας αποδεικνύουν τον συνδεδεμένο με τούτο κίνδυνο. Εκ τούτου, στις στρατιωτικές μονάδες απαγορεύεται η αγορά και η κατανάλωση κρέατος από τους πολίτες, κάτι που είναι ωστόσο δύσκολο να επιτηρηθεί. Περιπτώσεις άνθρακα έχουν εμφανιστεί μεμονωμένα στο νησί και γάγγραινας μόνο στο νομό Ηρακλείου. Όλα τα αγροτικά ζώα έχουν προσβληθεί με ζωικά παράσιτα.

Η αγορά ζώων από τον γερμανικό στρατό ανέρχεται σε είκοσι περίπου τόνους ανά μήνα. Η ποιότητα είναι μέτρια. Λόγω της αγοράς βοοειδών έχει μειωθεί ήδη εδώ και αρκετό χρονικό διάστημα το απόθεμα σε ζώα εργασίας.

12) Δεν υπάρχει μια κρατική μέριμνα υπέρ των φτωχών, με εξαίρεση την κοινωνική ασφάλιση. Υφίσταται ένα κοινωφελές Φιλανθρωπικό Ίδρυμα, στηριζόμενο σε συλλογική βάση που περιλαμβάνει στις τάξεις της εύπορα άτομα και στηρίζει μαζί με την Εκκλησία, στα πλαίσια του δυνατού, τους φτωχούς πολίτες με χρήματα, τρόφιμα και ρουχισμό. Παράλληλα, οι ευκατάστατοι Έλληνες μεριμνούν επίσης, όπως είναι εύλογο, για τους φτωχούς. Τόσο πολύ φιλανθρωπία και δημόσια φροντίδα δεν θα ήταν για το νησί δέον όσο αφορά στην προθυμία εργασίας και στην ταπεινοφροσύνη.

Τα λαϊκά συσσίτια και ο επισιτισμός των παιδιών αυξάνονται, παρομοίως, η Δύναμη Κατοχής υποστηρίζει τις προσπάθειες μέριμνας των επιτροπών του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού.

13) Η στο Φύλλο Κανονισμού για την Ελλάδα, αριθμ. 4, της 22.11.1943 θεσπιζόμενη Διάταξη Περί Επίταξης και Χρήσης Ιδιωτικών Φορτηγών στην Ελλάδα έχει εφαρμοστεί, αντίστοιχα, από τους σταθμάρχες των Περιφερειακών Φρουραρχείων, επειδή δεν υπάρχει μια Κοινοπραξία Μεταφορών στην Κρήτη. Οι μεταφορές στο εσωτερικό του νησιού εκτελούνται κυρίως μέσω φορτηγών ζώων, κάρων και ιδιωτικών οχημάτων. Για τις μεταφορές στο νησί από τους πολίτες έχουν επιτραπεί τα παρακάτω οχήματα: έντεκα μοτοσυκλέτες, πενήντα τέσσερα οχήματα, πενήντα επτά λεωφορεία και εκατό εξήντα πέντε φορτηγά, από τα οποία, την τρέχουσα φάση, δεν είναι κατάλληλα προς χρήση τουλάχιστον το 40% (έλλειψη σε ελαστικά, ανταλλακτικά και υγρά καύσιμα). Οι δρόμοι της Κρήτης χωρίζονται βάσει της σημασίας και της ποιότητας τους σε «Κατηγορίες», όπου ο δρόμος 1ης Κατηγορίας κατά μήκος της βόρειας ακτογραμμής βρίσκεται σε καλή κατάσταση, οι δρόμοι της 2ης Κατηγορίας είναι ακόμα προς χρήση, ενώ αυτοί της 3ης Κατηγορίας είναι προσπελάσιμοι με οχήματα, υπό προϋποθέσεις. Οι δρόμοι της 4ης Κατηγορίας χρησιμεύουν στη μετακίνηση μόνο με φορτηγά ζώα. Η στα προηγούμενα έτη, δοκιμαστικά επιχειρούμενη, προσπάθεια καθαρισμού χιονιού και αποκατάστασης των δρόμων δεν έφερε τα ανάλογα αποτελέσματα λόγω της ελλιπούς επίβλεψης από τις ελληνικές υπηρεσίες και θα υπάρξει μια εκ νέου προσπάθεια κατά τη διάρκεια των επόμενων χειμερινών μηνών και μόνο στον αναγκαίο βαθμό.

14) Η κίνηση του μη στρατιωτικού ταχυδρομείου στο νησί και προς την ηπειρωτική Ελλάδα βρίσκεται υπό την επίβλεψη των Περιφερειακών Φρουραρχείων και πραγματοποιείται δειγματοληπτικά. Η αποστολή επιστολών προς την ηπειρωτική χώρα επιτρέπεται μόνο για τις δημόσιες υπηρεσίες και τους επαγγελματικούς κλάδους ενώ για τα μηνύματα των ιδιωτών οι ανοιχτές

κάρτες. Η εντολή τούτη συχνά καταστρατηγείται, καθώς γράμματα και επιστολές προς την ηπειρωτική Ελλάδα παραδίδονται από τους ταξιδεύοντας οικείους. Όσο το επιτρέπει ο διαθέσιμος χώρος στις μεταφορές, το ταχυδρομείο των ελληνικών δημόσιων υπηρεσιών θα προωθείται μέσω της Υπηρεσίας των Ταχυμεταφορών. Επιτρέπεται η αποστολή πακέτων έως πέντε οκάδων, ως ανώτατο βάρος. Η αποστολή τροφίμων σε ταχυδρομικά πακέτα ωστόσο απαγορεύεται και η μεταφορά πακέτων θα επιβλέπεται από τα Περιφερειακά Φρουραρχεία. Για τις επικοινωνίες των πολιτών βρίσκεται στις πόλεις των Χανίων και του Ηρακλείου ένα περιορισμένης κλίμακας τηλεφωνικό δίκτυο μεταγωγής. Για τους κατοίκους δεν διατίθεται ένα δίκτυο τηλεγραφικής ή ραδιογραφικής επικοινωνίας για το νησί ή προς την ηπειρωτική Ελλάδα. Σε επείγουσες περιπτώσεις, η Γενική Κρατική Διοίκηση εξυπηρετείται, μέσω διαμεσολάβησης της Γερμανικής Στρατιωτικής Διοίκησης, από την Υπηρεσία Στρατού Τηλεγραφικών Επικοινωνιών για αποστολές προς την ηπειρωτική χώρα.

III Οικονομικά.

1) Τα κρατικά έσοδα στην Κρήτη έφτασαν, κατά το χρονικό διάστημα Απριλίου έως Μαΐου 1943, συνολικά τα 4,5 περίπου δισεκατομμύρια δραχμές, ενώ οι εισπράξεις για το μήνα Νοέμβριο ανέρχονταν στα δύο περίπου δισεκατομμύρια δρχ. Για κρατικές δαπάνες καταβλήθηκαν, απεναντίας, περίπου τριάντα δισεκατομμύρια. Η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε στην κάλυψη του ελλείματος, επειδή για τον προϋπολογισμό της Κρήτης, ο οποίος θα πρέπει να θέσει τα έσοδά του στη διάθεση του κρατικού προϋπολογισμού, έχουν διατεθεί τα χρηματικά μέσα από το Ελληνικό Υπουργείο Οικονομικών για την κάλυψη των οικονομικών αναγκών του.

2) α) Επειδή η δημοσιονομική διαχείριση της Κρήτης δεν ασκεί καμία επίδραση στη φορολογική νομοθεσία, οι φόροι και οι δασμοί δεν έχουν πλήρως προσαρμοστεί, με βάση τον υπολογισμό φορολογίας, χαρακτηριστικών ελέγχων και πληρωμών, στις ιδιαίτερες οικονομικές συνθήκες του νησιού και στην προκύπτουσα εξελισσόμενη υποτίμηση της νομισματικής αξίας.

β) Η είσπραξη, κυρίως των φόρων σε φυσικά αγαθά (φόρος στο ελαιόλαδο και σιτηρά) εμποδίζεται από την έλλειψη προσωπικού και την αυξανόμενη υπονόμηση της φορολογικής συμμόρφωσης.

γ) Οι εκτιμήσεις για τους φόρους και δασμούς, που δεν ανταποκρίνονται πλέον στην εξέλιξη των πληθωριστικών τάσεων, θα είναι μικρότερης κλίμακας εξαιτίας της τρέχουσας απόδοσης. Τα εισπραχθέντα έσοδα από φόρους και δασμούς υστερούν, στο χρονικό διάστημα Απριλίου-Μαΐου 1943, των προβλεπόμενων εσόδων κατά τρία περίπου δισεκατομμύρια. Ο φόρος στο ελαιόλαδο με τετρακόσιους τόνους περίπου, όπως και ο φόρος στα σιτηρά με μια παραγωγή των χιλίων διακοσίων περίπου τόνων, συνέβαλε μόνο στο 30% των προβλεπόμενων εσόδων. Εκτός τούτου, οι παραδομένες ποσότητες ήταν, το τωρινό χρονικό διάστημα, κατώτερης ποιότητας. Τα έσοδα από τα μονοπώλια υστέρησαν εξαιτίας της μειωμένης παραγωγής αλατιού από τον πρώην Ιταλικό Στρατό.

3) Η κρατική δημοσιονομική αρχή δεν έχει τακτικά έσοδα, με εξαίρεση αυτών των φόρων, των δασμών και των μονοπωλίων.

4) Στην πιστωτική αγορά δεν έχουν επιτευχθεί αξιόλογοι κύκλοι εργασιών. Η Κεντρική Τράπεζα έχει επιτύχει, κατά το μήνα της Έκθεσης, ένα τζίρο ρευστότητας που αγγίζει τις εκατό δισεκατομμύρια περίπου δρχ. Το ύψος της χρηματοδότησης στην Κρήτη καταγράφεται την παρούσα φάση, κατόπιν προσεκτικής εκτίμησης στα διακόσια δισεκατομμύρια δρχ.

5) Τα Έξοδα Κατοχής ανέρχονταν το μήνα Νοέμβριο στα δώδεκα περίπου δισεκατομμύρια δρχ και εκτιμώνται για το μήνα Δεκέμβριο 1943 στα είκοσι περίπου δισεκατομμύρια. Για τα έξοδα των στρατιωτικών καταλυμάτων εξασφαλίσθηκαν και εκταμειυθήκαν τους μήνες Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου οχτακόσια εκατομμύρια δρχ για κάθε μήνα.

6) Ενώ εν καιρώ ειρήνης, το σύστημα εκκαθάρισης, σε οικονομική συνεργασία με το Ράιχ, εμφάνιζε σχετικά μεγάλες αποδόσεις, υπέστη την παρούσα χρονική φάση σημαντική συρρίκνωση.

7) Επιβάλλονται ειδικού σκοπού χρηματοδοτήσεις από τα κρατικά ταμεία εξαιτίας της υποτίμησης του νομίσματος και της συνδεδεμένης με τούτο αναδιάρθρωσης της κρατικής πρόνοιας, υπό τη μορφή των σε τακτική βάση επιδομάτων, στα κοινωνικά στρώματα. Για τον σκοπό της προσωρινής χρηματοδότησης εισαγωγής ποσοτήτων τροφίμων για τον έχοντα ανάγκη πληθυσμό εκταμειύθηκε από τα ταμεία της Τράπεζας της Ελλάδας ένα βραχυπρόθεσμο δάνειο.

8) Η γη και τα ακίνητα του ελληνικού κράτους, σε περίπτωση που δεν διεκδικούνται από τις επίσημες ελληνικές αρχές, θα μισθωθούν και θα προχωρήσει κατόπιν η ενοικίαση αυτών. Ορισμένα κρατικά περιουσιακά στοιχεία (επιπλέον τετρακόσια κτήρια) θα διαχειριστούν από τον Γερμανικό Στρατό.

9) Έχει καταγραφεί η υφιστάμενη περιουσία του εχθρού. Δεν έχει διαπιστωθεί, ωστόσο, μια ιδιαίτερη αξία αυτής. Μόνο σε λίγες εξαιρέσεις έπρεπε να δοθεί μια εντολή διαχείρισης. Τα περιουσιακά στοιχεία ορισμένων Ελλήνων για τους οποίους θεωρείται ως βέβαιο ότι έχουν μεταβεί σε εχθρικές χώρες του εξωτερικού, θα πρέπει να κατασχεθούν ή να τεθούν στη διαχείριση εμπιστων ατόμων.

10) Οι νομαρχίες δεν διαθέτουν δικούς τους οικονομικούς πόρους. Οι δήμοι και οι κοινότητες είναι αναγκασμένες εξαιτίας των αυξανόμενων κοινωνικών αναγκών να αυξήσουν τα έσοδά τους και εξαιτίας αυτού έχουν καταπιαστεί με τη σε εντατικό ρυθμό καταγραφή πηγών εσόδων, κυρίως με τις προσαυξήσεις στους κρατικούς φόρους και τους δασμούς εγχώριων αγαθών.

11) Οι περιορισμοί των πληρωμών με ρευστό από τις τράπεζες εμφανίζουν μερική επιτυχία επειδή οι κύκλοι εργασιών εφαρμόζοντα κατά κύριο λόγο υπό τον αποκλεισμό των τραπεζών. Το ελληνικό κράτος δεν έχει έως τώρα φανεί ικανό να προχωρήσει σε μια μεγάλης κλίμακας, επειγόντως αναγκαία έκδοση χρήματος.

IV. Η σε γενικό πλαίσιο Οικονομία

1) Το γενικό πλαίσιο της δομής της Οικονομίας στην Κρήτη είναι σε τέτοιο βαθμό διαρθρωμένο ώστε η ανάγκη εισαγωγής τροφίμων να αντιμετωπίζεται από το πλεόνασμα και το κέρδος διαφόρων αγροτικών προϊόντων. Εξαιτίας του πολέμου, η δομή τούτη προϋπόθετε την ανάπτυξη των οικονομικών συνθηκών, όπως εμφανίζεται τώρα υπό τη μορφή του πληθωρισμού. Από τη μια πλευρά, η υποχώρηση της παραγωγής εξαιτίας των σε έλλειψη λιπασμάτων, σπόρων, παρασιτοκτόνων, φορτηγών ζώων κ.οκ και ο αποκλεισμός των έως πρότινος χωρών εισαγωγής προϊόντων και από την άλλη, η μεγάλη ανάγκη των κατοχικών στρατευμάτων για χρήματα έπρεπε να κλονίσει την έως τώρα ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης και να οδηγήσει σε ανατιμήσεις προϊόντων εξαιτίας της αύξησης της ονομαστικής αγοραστικής δύναμης. Μια λύση του προβλήματος για τις εδώ εξελισσόμενες πληθωριστικές τάσεις, στο πλαίσιο μιας διευθέτησης των αγορών και της κατανάλωσης βάσει του γερμανικού προτύπου, είναι, στην Κρήτη, μόνο υπό συγκεκριμένους όρους εφικτή. Προϋπόθεση για μια τέτοιου είδους διευθέτηση των οικονομικών συναλλαγών προσφέρει η δυνατότητα επίβλεψης και καταγραφής της παραγωγής. Εξαιτίας της απουσίας στατιστικών στοιχείων και των λιγοστών όπως και απρόθυμων οργάνων επίβλεψης, από την άλλη, δεν είναι εφικτό ένα σύστημα όλης συνολικά της αγροτικής και βιομηχανικής παραγωγής. Θα πρέπει να περιορισθεί σε αυτές τις αγροτικές και βιομηχανικές εταιρίες οι οποίες ως ένας κλειστός τομέας ανάπτυξης (εργοστάσια, οπωρώνες κ.οκ.) καθιστούν εφικτό έναν περαιτέρω έλεγχο. Προστίθεται σ' αυτό ότι ο Έλληνας έμπορος δεν είναι συνηθισμένος σε μια διευθέτηση των κανόνων της αγοράς, σύμφωνα με τη γερμανική μέθοδο και εξαιτίας τούτου, το αντιμετωπίζει με μια άρνηση. Επομένως, η εισαγωγή ενός συστήματος διαχείρισης της αγοράς βάσει του γερμανικού προτύπου δεν θα επέφερε, στην περίπτωση αυτή, κανένα επιτυχές αποτέλεσμα, αλλά επιπλέον, θα δυσχέραινε τη βρισκόμενη σε ευθυγράμμιση με το πνεύμα των εμπορών και με την επιδίωξη όσο το δυνατό υψηλού κέρδους, εμπορική πρωτοβουλία του Έλληνα. Μια διευθέτηση των κανόνων της αγοράς, συνδεδεμένη με τον απαραίτητο καθορισμό των τιμών, θα σήμαινε, κυρίως, την εξαφάνιση των αγαθών από την αγορά τα οποία αυτά έπειτα θα έφταναν στον καταναλωτή με ακριβότερη τιμή-συμπεριλαμβανόμενου επιπλέον της προοπτικής κατάσχεσης τους- ως «προϊόντα μαύρης αγοράς». Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι Έλληνες υπάλληλοι δεν είναι σε θέση ούτε έχουν τη θέληση να προωθήσουν τα «κρυμμένα» προϊόντα ξανά στην αγορά. Απεναντίας, στο ελεύθερο εμπόριο μπορεί να δοθεί μεγάλη έμφαση στην υποστήριξη της παραγωγής και στη δημιουργία επίσης μιας ανταγωνιστικότητας μεταξύ των προμηθευτών, μέσω της με εμφανές τρόπο διαφαινόμενης προσφοράς προϊόντων και κατά αυτόν τον τρόπο να ασκηθεί μια πίεση στην κλιμακούμενη καμπύλη τιμών.

Στην Κρήτη καθορίστηκαν κανόνες διευθέτησης της αγοράς, παράλληλα με τον αναφερόμενο έλεγχο των κλειστών μονάδων αγροτικής και βιομηχανικής παραγωγής, καθώς ιδρύθηκε στους τέσσερεις νομούς του νησιού από μια «Ένωση Εισαγωγέων» για την παραλαβή των απαραίτητων για την τροφοδοσία του πληθυσμού εισαγωγών σε τρόφιμα, τσιγάρα και ενδεχομένως πρώτων υλών. Τα ληφθέντα από την «Ένωση Εισαγωγέων» προϊόντα θα καταγραφούν σε καταλόγους για τη διανομή αυτών και κατά αυτόν τον τρόπο θα αποφευχθεί η υποστηριζόμενη από τους εμπόρους παρακράτηση των προϊόντων, προκαλώντας πληθωριστικές τάσεις και η προβλεπόμενη τούτη διανομή θα συμβάλει στην υποχώρηση της ζήτησης στο ελεύθερο εμπόριο. Εκτός τούτου, θα επηρεάσει τον καθορισμό των τιμών αυτών των προϊόντα εισαγωγής.

Παράλληλα, έχει επιχειρηθεί, αρχής γενομένης με ορισμένα, λιγοστά είδη (λαχανικά, πατάτες) να υπερθεματιστεί, υπό τη συσπείρωση των απαιτούμενων εμπόρων, η προσφορά της αγοράς του κάθε ένα δήμου ξεχωριστά και με αυτό τον τρόπο, η τιμή πώλησης, που εξαρτάται από τα εν δυνάμει έξοδα και προσανατολίζεται σ' ένα αντίστοιχο κέρδος, να εξουδετερώσει τον ανταγωνισμό του υπόλοιπου εμπορίου. Θα φανεί εάν αυτό οδηγήσει σε ένα επιτυχές αποτέλεσμα.

2) Η τροφοδοσία του στρατού από το νησί περιλαμβάνει ελαιόλαδο, σταφίδες, σαπούνι, κρασί καθώς επίσης κρέας και λαχανικά. Ενώ τα πρώτα προαναφερόμενα πλεονάζουσας παραγωγής προϊόντα της Κρήτης κατόρθωσαν να διανεμηθούν στο στρατό, στις απαραίτητες ποσότητες και σε τακτικά χρονικά διαστήματα, προέκυψε η εμφάνιση ελλείψεων στην αγορά κρέατος και λαχανικών και προβλήματα στις τιμές. Τα λαχανικά αγοράστηκαν από την αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης, με δική της πρωτοβουλία, ελάχιστες ποσότητες κρέατος από την Ομάδα Σφαγέων και το ελαιόλαδο, οι σταφίδες, το σαπούνι και το κρασί διανεμήθηκαν, μέσω Κλιμακίου της Στρατιωτικής Διοίκησης, από τις εγκαταστάσεις παραγωγής και τα συγκεντρωμένα αποθέματα.

Όσο αφορά στην τροφοδοσία του πληθυσμού έπρεπε στην αρχή του χειμώνα να ληφθούν ορισμένα μέτρα, εξαιτίας των συνεχόμενων ανατιμήσεων των τιμών, για την εξασφάλιση του επισιτισμού των κατοίκων.

α) Εξαιτίας της, αλληλένδετης με τη συνεχόμενη υποτίμηση της δραχμής, συνεχώς γινόμενης αισθητής τάσης στις τάξεις του πληθυσμού να διατίθενται χρηματικά ποσά για αγορά προϊόντων, δημιουργούταν συνεχώς το φαινόμενο μιας τεχνητής έλλειψης προϊόντων. Για την αντιμετώπιση αυτής της δυσάρεστης κατάστασης ορίστηκε μια ημερομηνία αναφοράς μεγαλύτερων ποσοτήτων τροφίμων και στην περίπτωση παράλειψης αυτής ελλοχεύει ο κίνδυνος μιας χωρίς αποζημίωση επίταξης. Ωστόσο, οι καταγραφές αποθεμάτων τροφίμων περιλάμβαναν μόνο ένα μικρό αριθμό και ο ελληνικός φορέας Διαχείρισης και Δικαιοσύνης φάνηκαν, όπως πάντα, ότι ήταν σε θέση να ανακαλύψουν τα κρυμμένα αποθέματα.

β) Όπως έχει αναφερθεί, η «Ένωση Εισαγωγέων» δραστηριοποιήθηκε στις τέσσερις πρωτεύουσες των νομών για την αντιμετώπιση μιας περαιτέρω απόκρυψης προϊόντων και για τον σκοπό της εξασφάλισης μιας τρέχουσας διάθεσης τροφίμων στον πληθυσμό. Έχει συγκροτηθεί από εξέχοντες και οικονομικά ισχυρούς εμπόρους οι οποίοι αποθηκεύουν και χρηματοδοτούν τα εισαγόμενα τρόφιμα. Ως επικεφαλής της «Ένωσης Εισαγωγέων» βρίσκεται ο νομάρχης που σε συμφωνία με το Περιφερειακό Φρουραρχείο δίδει τις αντίστοιχες οδηγίες για τη διανομή των τροφίμων σε δελτία. Το αποφασιστικότερο και σημαντικότερο στοιχείο για την αποτελεσματικότητα της «Ένωσης Εισαγωγέων» είναι ο καθορισμός των τιμών των εισαγόμενων τροφίμων. Είναι ένα καθήκον που δεν προϋποθέτει απλά μόνο την εκτίμηση των εκάστοτε συνθηκών αγοράς από τους εδώ συμμετέχοντες (Περιφερειακό Φρουραρχείο, νομάρχες, «Ένωση Εισαγωγέων», εισαγωγείς) αλλά προ πάντων, απαιτεί μια, σε ψυχολογικό πλαίσιο, ορθή αντιμετώπιση του εισαγωγέα. Στους εισαγωγείς θα δοθεί κατά την εισαγωγή μεγαλύτερων ποσοτήτων μια άδεια εξαγωγής ώστε με τα λαμβανόμενα ποσά από τις πωλήσεις στην «Ένωση Εισαγωγέων» να καθορίσουν τον αριθμό και τις τιμές των νέων προϊόντων. Ο θεσμός της «Ένωσης Εισαγωγέων» έχει έως τώρα αποδειχθεί θετικός όπως προκύπτει από τα παρακάτω αναφερόμενα εδάφια σχετικά με τις εισαγωγές

τροφίμων. Η διανομή των εισαγόμενων ειδών διατροφής πραγματοποιείται σε δελτία.

Προϋπόθεση για μια κοινωνικά δίκαιη διανομή προϊόντων σίτισης προς τον πληθυσμό ήταν η παροχή δελτίων τροφίμων προς έναν περιορισμένο κύκλο πολιτών. Από τη Διαχείριση Στρατού έχει τονιστεί από την αρχή η σημασία του σημείου αυτού, έχει δοθεί εντολή για μια αναθεώρησης περί των δικαιούχων ατόμων για τη λήψη των δελτίων τροφίμων, ωστόσο όμως η Γενική Κρατική Διοίκηση αδράνησε και δεν έπραξε τα δέοντα. Έτσι, βρεθήκαμε αντιμέτωποι με το γεγονός ότι το περίπου 80-90 % του συνολικού πληθυσμού στις πόλεις να έχει στην κατοχή του δελτία τροφίμων και εξαιτίας της, μέσω αυτών, περιορισμένης διανομής τροφίμων σε πληθυσμιακές ομάδες, που μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες επισιτισμού τους με τρόφιμα από το ελεύθερο εμπόριο, στερούν το δικαίωμα σίτισης στους πολίτες που το έχουν πράγματι ανάγκη. Για τη διόρθωση αυτής της αδικίας δημιουργήθηκαν στις πρωτεύουσες των νομών και σε ορισμένους δήμους λαϊκά συσσίτια από τα οποία θα επισιτίζονταν, σε ολόκληρη την επικράτεια της Κρήτης, περίπου τρεις χιλιάδες άτομα.

Παράλληλα με την αποδελτίωση των προϊόντων σίτισης από την «Ένωση Εισαγωγέων» καταγράφηκαν από τις νομαρχίες όλες συνολικά οι εισαγωγές τσιγάρων και διανεμήθηκαν δελτία στον πληθυσμό μαζί με ένα τμήμα της εργοστασιακής παραγωγής στην Κρήτη.

Ως πηγές τροφοδοσίας για τον άμαχο πληθυσμό διατίθενται τα παρακάτω:

- 1) οι ποσότητες αγαθών της «Ένωσης Εισαγωγέων»,
- 2) διανομές του στρατού από τα πλεονάζοντα τρόφιμα,
- 3) συγκεντρωμένα σιτηρά,
- 4) από τα αποθέματα στο ελαιόλαδο. Τα λαϊκά συσσίτια τροφοδοτήθηκαν από τις τέσσερις αυτές πηγές.
- 5) Σιτηρά από τον Διεθνή Ερυθρό Σταυρό.

Για τη μείωση του κόστους των εισαγόμενων στην Κρήτη τροφίμων θα διανεμηθεί ο πλεονάζων αριθμός της επιχείρησης «Χερσαίες Μεταφορές» της «Ένωσης Εισαγωγέων» κυρίως στα λαϊκά συσσίτια. Η διαταγμένη υποχρεωτική καταβολή κοινωνικής εισφοράς από τον Υπουργό-Κυβερνήτη, ως 50% προσαύξηση στην τελευταία επιβολή φόρου στα εισοδήματα, θα δοθεί παρομοίως στην «Ένωση Εισαγωγέων» για τη μείωση του κόστους των διανεμημένων με δελτίο εισαγόμενων τροφίμων. Παράλληλα με τις συγκεκριμένες δυνατότητες τροφοδοσίας έχουν δημιουργηθεί από τον Διεθνή Ερυθρό Σταυρό συσσίτια για μικρής ηλικίας παιδιά και εκτός τούτου μεταφέρονται στα σχολεία των πρωτευουσών των νομών καθημερινά εκατό πενήντα γρμ ψωμί σίτου, λάδι και σταφίδες, για τη διανομή αυτών.

Παρ' όλα αυτά τα μέτρα για την τροφοδοσία δεν μπορεί να καλυφθεί κατά πολύ, η μεγάλη ανάγκη της Κρήτης για εισαγωγές σιτηρών και οσπρίων. Εκ τούτου, είναι επειγόντως αναγκαίο, όπως στα προηγούμενα έτη επίσης, να εισαχθούν στην Κρήτη τουλάχιστον μικρότερες ποσότητες σιτηρών, των πεντακοσίων περίπου τόνων μηνιαίως. Τα συγκεντρωμένα στο νησί σιτηρά έχουν σχεδόν εξαντληθεί και οι εισαγωγές σε είδη διατροφής, όπως προκύπτει από τα παρακάτω χωρία, δεν επαρκούν ούτε για την κάλυψη των ελάχιστων αναγκών του πληθυσμού. Το δικαίωμα αγοράς ελαιόλαδου και των εξαγωγών έχει περιέλθει από τις 1.12.1943 στον Διεθνή Ερυθρό Σταυρό. Συμφωνήθηκε με τον μετακινούμενο στην Κρήτη απεσταλμένο του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού ότι μετά την εξάντληση των δικών μας εγχώριων μέσων ανταλλαγής θα διατεθούν από τον Διεθνή Ερυθρό Σταυρό οι αναγκαίες ποσότητες σιτηρών για να μπορέσουν τα στρατεύματα να τα ανταλλάξουν με ελαιόλαδο. Αιτήθηκε στον

Ειδικό Πληρεξούσιο του Υπουργείου Εξωτερικών για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, στην Αθήνα, αναφορικά με μια μηνιαία διάθεση, βάσει της ίδιας μεθόδου, τριάντα τόνων ελαιόλαδου για τα φτωχά στρώματα του πληθυσμού της Κρήτης.

Δυστυχώς, η συγκέντρωση σταφίδων της σοδειάς του 1943 δεν έχει ακόμα απασχολήσει σε σημαντικό βαθμό. Σύμφωνα με ανακοινώσεις του Ειδικού Πληρεξούσιου του Υπουργείου Εξωτερικών υπάρχουν δυσκολίες όσο αφορά στην εξασφάλιση των αναγκών προς τούτο πιστώσεων. Θα ήταν ανεύθυνο εάν από την αιτία μόνο αυτή, η κρητική παραγωγή, ύψους των δέκα χιλιάδων τόνων περίπου, δεν συλλέγονταν και εκ τούτου, εν μέρει καταστρέφονταν.

3) Δεν υπάρχουν στην Κρήτη μεγάλες, με συνοχή, δασικές εκτάσεις. Τα δάση (βελανιδιές, πεύκα, κυπαρίσσια, ελαιόδεντρα και χαρούπια) είναι ιδιωτικά ή είναι περιουσία των δήμων. Η εκμετάλλευση των δασικών πόρων της Κρήτης πραγματοποιείται από τη Διαχείριση Στρατού, σε συνεργασία με τον Έλληνα προϊστάμενο Δασών στον οποίο έχει ανατεθεί η μέριμνα και η επιλογή της κοπής των δέντρων. Χωρίς την έγκρισή του απαγορεύεται κάθε κοπή και μεταφορά ξυλείας. Για την κάλυψη των αναγκών του στρατού και των πολιτών σε οικοδομική ξυλεία και σε καυσόξυλα από το εσωτερικό, κρίνεται ως απαραίτητο μια πολύ περιορισμένης κλίμακας διαχείριση των κρητικών δασικών πόρων.

Για την επίτευξη της διατήρησης σε καλό επίπεδο των βοσκοτόπων για τα κοπάδια των αιγοπροβάτων, οι Έλληνες γεωργοί και κτηνοτρόφοι προσπαθούν συνεχώς, παρά την απαγόρευση, να βάλλουν φωτιά και να κάψουν δασώδεις ή θαμνώδεις εκτάσεις στις βουνοπλαγιές. Ενάντια σε τούτο, θα πρέπει να ληφθούν αυστηρότατα μέτρα μέσω της επιβολής κυρώσεων. Για την υποδειγματική επίδραση στον πληθυσμό, σημειώθηκαν προσπάθειες αναδάσωσης σε διαφορετικές περιοχές του νησιού, κυρίως πλησίον των εγκαταστάσεων του γερμανικού στρατού.

Οι ζωικοί πόροι της Κρήτης δεν είναι σημαντικοί. Δεν υπάρχουν καθόλου μεγάλα θηράματα και μικρά μόνο σε περιορισμένη κλίμακα. Ένας μεγάλος αριθμός από αγριόπαπιες βρίσκεται σε υγρές πεδιάδες και σε χώρους με στάσιμο νερό.

Το κυνήγι είναι για τους κατοίκους απαγορευμένο. Το νησί είναι χωρισμένο σε κάμποσες κυνηγετικές περιοχές οι οποίες επιβλέπονται και διευθύνονται από τους αρμόδιους αξιωματικούς. Στα μέλη του Γερμανικού Στρατού επιτρέπεται το κυνήγι, μόνο με κυνηγετική άδεια.

4) Για το εμπόριο στην Κρήτη υφίσταται η υποχρεωτικού χαρακτήρα εγγραφή στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο. Η συγκεκριμένη διάταξη είναι για το εγχώριο εμπόριο πρακτικά άνευ σημασίας, επειδή δεν καθίστατο δυνατή η λήψη δραστικών μέτρων ελέγχου εξαιτίας της αποτυχίας του ελληνικού δημοσίου τομέα. Για τις εξαγωγικές δραστηριότητες θα πρέπει οι εξαγωγείς, κατά κύριο λόγο, να επιδεικνύουν την κάρτα συναλλαγής τους για την παραλαβή της άδειας εξαγωγής, έτσι ώστε να υπάρξει η δυνατότητα ενός συγκεκριμένου ελέγχου για τον εμπορικό αυτό τομέα. Η παύση των διαφόρων στρατιωτικών έργων έχει επιφέρει στο εγχώριο λιανικό εμπόριο μια νέα, μη ευχάριστη μορφή, εισροή εμπόρων οι οποίοι στο σημείο εδώ, υπολείπονται των απολαβών τους εξαιτίας της προσδοκίας ενός άσκοπου προσωρινού υψηλού κέρδους.

Για τον έλεγχο του εμπορίου έχει δημιουργηθεί από τις τάξεις του πληθυσμού μια «Επιτροπή Τήρησης των Κανονισμών και Προμηθειών», η οποία έχει επιφορτιστεί από το Κλιμάκιο Στρατιωτικής Διαχείρισης, κατόπιν αίτησης της

να διεξάγει συγκεκριμένους ελέγχους στο πλαίσιο της λειτουργίας του εμπορίου (μεταξύ άλλων αναφορά για παράνομες εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων, έλεγχος στη διανομή δελτίων τροφίμων).

Ο κλάδος της βιοτεχνίας έχει εξελιχθεί σε πολύ μικρή κλίμακα και διαδραματίζει στην οικονομία ένα ήσσονος σημασίας ρόλο. Δεν υφίσταται μια βεβαίωση πιστοποίησης.

5) Υπάρχει περιορισμός στο ελεύθερο των εξαγωγών, μέσω συμφωνιών που καθιστούν ως απαραίτητο μια συγκεντρωτικής μορφής αποδελτίωση συγκεκριμένων πλεοναζόντων προϊόντων της Κρήτης καθώς επίσης εξαιτίας της κάλυψης της εγχώριας ανάγκης σε αγαθά για το στρατό και τον πληθυσμό. Η εισαγωγική δραστηριότητα είναι ελεύθερη, ενθαρρύνεται και κατευθύνεται από το κίνητρο παροχής αδειών εξαγωγής, βάσει των αναγκών του νησιού σε τρόφιμα, πρώτες ύλες κ.ο.κ.

Οι εισαγωγές και εξαγωγές στην Κρήτη παρουσιάζουν κατά τους μήνες Σεπτεμβρίου, Οκτωβρίου, Νοεμβρίου 1943 την ακόλουθη εικόνα:

α) Εισαγωγές: Σεπτέμβριος: τριακόσιοι εβδομήντα τόνοι (από τους οποίους εξήντα ένας τόνοι τρόφιμα)

Οκτώβριος: τριακόσιοι πέντε τόνοι (από τους οποίους πενήντα τόνοι τρόφιμα)

Νοέμβριος: διακόσιοι ογδόντα πέντε τόνοι (από τους οποίους ογδόντα τέσσερις τόνοι τρόφιμα)

Όπως διαπιστώνεται, οι εισαγωγές προϊόντων σίτισης κατόρθωσαν μετά την ίδρυση της «Ένωσης Εισαγωγέων» να αυξηθούν και απ' όσο διαφαίνεται, μέχρι σήμερα, από τα στοιχεία αφίξεων για τον μήνα Δεκέμβριο, αναμένεται μια περαιτέρω αύξηση των εισαγωγών σε είδη διατροφής.

β) Εξαγωγές: ελαιόλαδο αγουρέλαιο σαπούνι ψωμί σίτου σταφίδες

Σεπτέμβριος: δεκαπέντε τόνοι οχτώ τ. δέκα τ. είκοσι εννέα τ. διακόσιοι είκοσι τρεις τ.

Οκτώβριος: τριάντα οχτώ τ. σαράντα τέσσερις τ. είκοσι εννέα τ. εκατό σαράντα τ. ενενήντα τ.

Νοέμβριος: είκοσι ένας τ. είκοσι επτά τ. σαράντα τρεις τ. εκατό δέκα τ. χίλιοι πεντακόσιοι πενήντα τ.

6) Δεν ασκείται σε γενικές γραμμές μια επιτήρηση των τραπεζών. Η λειτουργία των τραπεζών χαρακτηρίζεται από την έλλειψη καταθέσεων.

7) Δεν υφίστανται εδώ οι, συνηθισμένες στη Γερμανία, ασφάλειες ζωής. Υπάρχει μόνο η ασφάλιση συνταξιοδότησης σε δημόσιους υπαλλήλους και στρατιωτικούς καθώς και η ασφάλεια φωτιάς- κλοπής και μεταφορών. Ο κλάδος παραμένει ζωντανός χάρη στις ασφάλειες μεταφορών. Οι ιδιωτικές ασφάλειες δεν είναι εδώ δημοφιλείς.

8) Τον Δεκέμβριο διανεμήθηκε στον ιδιωτικό τομέα της Κρήτης μόνο το 25% της, μέχρι πρότινος, κατανομής βενζίνης (έως τώρα ογδόντα, από Δεκέμβριο και έπειτα είκοσι κυβικά μέτρα). Η τελευταία διάθεση λαδιού μηχανών σημειώθηκε τον Σεπτέμβριο 1943, ύψους δέκα κυβικών μέτρων. Η ζήτηση και η προσφορά βρίσκονται σε μια τέτοιου είδους δυσαναλογία, με αποτέλεσμα να πρέπει να διατεθεί ακόμα ένα 50% περίπου της έως πρότινος ποσότητας σε υγρά καύσιμα για τις απαιτήσεις μετακινήσεων των επιχειρήσεων που σχετίζονται οικονομικά με τον γερμανικό στρατό. Για τις ανάγκες των Ελλήνων οδηγών (μεταφορές

αγαθών και μετακινήσεις ανθρώπων) βρίσκεται προς διάθεση μόνο το 1/6 περίπου της συνηθισμένης διανομής. Η ελλιπής διάθεση ελαστικών στα ιδιωτικά οχήματα εμποδίζει εν μέρει τη μετακίνηση των οχημάτων που προμηθεύουν βενζίνη. Η προμήθεια των κατοίκων με αγαθά ζωτικής σημασίας και των λειτουργώντας για τον γερμανικό στρατό επιχειρήσεων με πρώτες ύλες, καύσιμη ύλη κ.οκ δεν μπορεί να εξασφαλισθεί πλέον, εξαιτίας της, στο τωρινό χρονικό διάστημα, μειωμένης διανεμομένης ποσότητας υγρών καυσίμων.

Η δική μας επιχείρηση «Υπεραστικές Μεταφορές» που εξυπηρετεί με τέσσερα φορτηγά τις ανάγκες μεταφοράς προϊόντων του νησιού, μπόρεσε να πραγματοποιήσει μόνο τις απαραίτητες μεταφορές, εξαιτίας ενός χαμηλού αποθέματος βενζίνης, κατά τον μήνα της Έκθεσης και θα πρέπει ενδεχομένως, εκτός άλλων, να ακινητοποιηθούν δύο οχήματα στις αρχές του ερχόμενου μήνα. Τα καθαρά κέρδη της επιχείρησης, που τίθενται για κοινωνικούς σκοπούς, ανέρχονται, από την αρχές της ίδρυσης της (Ιούλιος 1943), στα εξακόσια εκατομμύρια περίπου δρχ. Το έως πρότινος χρηματικό ποσό για την ενοικίαση ελληνικών οχημάτων έπρεπε να ανταποκρίνεται στα οικονομικά δεδομένα και στις συνθήκες μεταφορών του νησιού, επειδή η δημιουργία της και η οικονομική της λειτουργία ικανοποιεί μόνο τις ανάγκες συγκοινωνιών της ενδοχώρας.

Έχει ήδη αναφερθεί η έλλειψη σε χώρο στα πλοία, για τις σημαντικές εγκάρσιου τύπου μετακινήσεις στο νησί (π.χ σιτηρά του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού). Η κατάσταση της χωρητικότητας στα πλοία έχει βελτιωθεί ξανά, έπειτα από μια προσωρινού χαρακτήρα συρρίκνωση τους μήνες Σεπτεμβρίου και Οκτώβριου, καθόσον πρόκειται για τον τομέα μεταφορών μεταξύ Κρήτης και ηπειρωτικής χώρας. Η κατάσταση μεταφορών παρουσιάζει την παρούσα φάση δυσκολίες εξαιτίας των άσχημων καιρικών συνθηκών, με αποτέλεσμα τα πλοία από την Αθήνα με προορισμό την Κρήτη να βρίσκονται για ημέρες ή και για εβδομάδες στη θάλασσα. Η επέμβαση του εχθρού δια θαλάσσης και αέρος δημιουργεί ένα σημαντικό παράγοντα ανησυχίας για τις μεταφορές. Μόνο την τελευταία εβδομάδα βυθίστηκαν πέντε καΐκια από ρίψεις βομβών.

Τα βασικά προβλήματα προς μια διευθέτηση των τιμών έχουν εκτεθεί στο χωρίο 1 και έχουν διευκρινιστεί προς όφελος μιας πολιτικής της ελεύθερης αγοράς. Ο καθορισμός των τιμών για προϊόντα κλειστών τομέων παραγωγής σημειώνεται μόνο κάτω από από συγκεκριμένες προϋποθέσεις, όπως επίσης και για τα καταγεγραμμένα τρόφιμα από την «Ένωση Εισαγωγέων». Και στις δύο λίστες παρουσιάζεται παρακάτω η εξέλιξη των τιμών από τους μήνες Σεπτεμβρίου έως μέσα Δεκεμβρίου, βάσει ενός υπολογισμένου δείκτη του ελαχίστου ορίου διαβίωσης (στη βάση Μαΐου 1941=100) και βάσει ενός δείκτη τιμών (παρομοίως στη βάση Μαΐου 1941= 100).

Δείκτης του ελαχίστου ορίου διαβίωσης:	Δείκτης τιμών:
Σεπτέμβριος 21.813	22.880
Οκτώβριος 27.262	40.900
Αρχές Νοεμβρίου 30.917	86.230
Τέλη Νοεμβρίου 93.009	158.590
Μέσα Δεκεμβρίου 106.846	177.340

Όπως προκύπτει από τις λίστες αυτές, έχει σημειωθεί μια μεγάλου μεγέθους αύξηση των τιμών, κυρίως το μήνα Νοέμβριο, έχει υποχωρήσει αρχές Δεκεμβρίου και έχει οδηγήσει στα μέσα του μήνα σε μια μικρής κλίμακας πτώση των τιμών. Στα τέλη του μήνα έχει γίνει ξανά αισθητή μια περαιτέρω σταδιακή αύξηση των τιμών. Η στα μέσα Δεκεμβρίου εμφανιζόμενη πολύ μικρή μείωση επήλθε σε συνάρτηση με την πτώση των τιμών στην Αθήνα, κάτι που κατέστησε εφικτό, να μπορέσουν να πωλούνται φθηνότερα τα εισαγώγιμα προϊόντα στην

Κρήτη. Από την άλλη πλευρά, τούτη η εξέλιξη των τιμών, το μήνα Δεκέμβριο, αποδίδεται στο γεγονός ότι ήταν δυνατό, μέσω της καταγραφής των αγαθών σίτισης, το σύνολο των προϊόντων να μπορέσει να διανεμηθεί σε δελτία τροφίμων για τη διανομή αυτών και να παύσει η έως πρότινος επιφυλακτικότητα στο πλαίσιο του εμπορίου.

Είναι χαρακτηριστικό για την στο τωρινό χρονικό διάστημα εμφάνιση του πληθωρισμού ότι μια αυξανόμενη και ξαφνικού χαρακτήρα ροή ρευστότητας έχει κάνει στο επίπεδο των τιμών, σε μικρή κλίμακα, αισθητή την παρουσία της. Τούτο έγινε περισσότερο αντιληπτό, όταν στα μέσα Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε μια αύξηση στο στρατιωτικό μισθό και έφτασε το χρηματικό δώρο των Χριστουγέννων στους παραλήπτες. Προκύπτει από το γεγονός αυτό ότι η υποτίμηση της δραχμής είχε καθίσταται συνεχώς σε ένα αμιγούς χαρακτήρα πρόβλημα όσο αφορά στα προϊόντα και έχει, εν πάσει περιπτώσει, επηρεάσει σε μικρό βαθμό το επίπεδο των τιμών στην Κρήτη εξαιτίας της πορείας τιμής του χρυσού.

V. Στρατιωτικός εξοπλισμός και παραγωγή

1) -----
2) -----

3) Τα αποθέματα σιδηρομεταλλεύματος, γύψου και άσβεστου είναι είτε ασήμαντα για τα οικονομικά δεδομένα του γερμανικού στρατού είτε μη αξιοποιήσιμα εξαιτίας των ακατάλληλων συνθηκών μεταφοράς. Οι αλυκές της Ελούντας που είχαν παραμεληθεί από την Ιταλική Δύναμη Κατοχής, με αποτέλεσμα την μη εκμετάλλευση αυτών, είναι ξανά έτοιμες προς χρήση. Η δημιουργία νέων αλυκών στη Σούδα κάνει θετικά βήματα προόδου, παρά των δυσκολιών στη μορφολογία εδάφους, έτσι ώστε να αναμένεται η ολοκλήρωση τους σε σύντομο χρονικό διάστημα. Στο ορυχείο λιγνίτη, στα Πλεμενιανά, ανέρχεται, τελευταία, η εξόρυξη στους πεντακόσιους σαράντα τόνους το μήνα. Υπάρχουν, εν μέρει, δυσκολίες στη μεταφορά του λιγνίτη εξαιτίας της μη διαθέσιμης χωρητικότητας στα πλοία. Στην περιοχή με κοιτάσματα λιγνίτη του Πλακιά έλαβαν χώρα γεωλογικές έρευνες από μια ελληνική εταιρία, υπό την καθοδήγηση του επικεφαλής των Σκαπανέων, των οποίων τα έως τώρα αποτελέσματα κρίνονται ως ικανοποιητικά.

Θα πρέπει να γίνει ακόμα μνεία για ορισμένα εργοστάσια σαπουνιού και δύο εργοστάσια καπνού των οποίων η λειτουργία βαίνει κανονικά.

α) Εξαιτίας της εξαιρετικά μεγάλης περικοπής στη διανομή λαδιού κινητήρων για τις απαιτήσεις του μη στρατιωτικού τομέα, έπρεπε, για το μήνα Δεκέμβριο, οι ανάγκες των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του νησιού να διατηρηθούν με τη μερική μείωση των ωρών ηλεκτροδότησης. Οι ηλεκτροπαραγωγικές μονάδες στους νομούς Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου θα πρέπει, παρά των έως πρότινος εξαιρετικά μεγάλων περιορισμών στην παροχή ρεύματος, να τεθούν πλήρως εκτός λειτουργίας από τις αρχές Ιανουαρίου 1944, σε περίπτωση που δεν σημειωθεί καμία διανομή σε λάδι κινητήρων, ενώ η ηλεκτροπαραγωγική μονάδα του νομού Χανίων, θα διατηρήσει, περιορίζοντας σε πολύ μεγάλο βαθμό την παροχή ρεύματος, μέσω μικρού αποθέματος λαδιού κινητήρων και της επιπρόσθετης εκμετάλλευσης της υδροηλεκτρικής ενέργειας κατά την περίοδο των βροχοπτώσεων, τη λειτουργία της ακόμα για το μήνα Ιανουάριο. Θα πρέπει να επιχειρηθεί με το έχοντας συγκεντρωθεί, χρησιμοποιημένο λάδι κινητήρων και με μια 25% πρόσμειξη νέου, να διατηρηθεί η δυνατότητα λειτουργίας των ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων. Τίθεται ως προϋπόθεση, το για την πρόσμειξη λάδι να διατεθεί στην

αναγκαία ποσότητα του και υπό τη μορφή δανεισμού, από τον υπεύθυνο διαχείρισης. Η διανομή πετρελαίου ντίζελ είναι οριακά επαρκής παρά της αυξανόμενης ζήτησης από τις μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά τους χειμερινούς μήνες, επειδή έχουν διανεμηθεί μικρότερου μεγέθους ποσότητες λόγω των απαιτήσεων του ιδιωτικού τομέα.

β) Δεν υπάρχουν στο νησί μονάδες παραγωγής αερίου.

γ) Στην Κρήτη βρίσκονται τρία μεγάλα και τρία μικρότερα, ήσσονος σημασίας, υδραγωγεία, η λειτουργία των οποίων είναι εξαρτημένη από τη δυνατότητα παροχής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω των ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων. Στο νομό Ηρακλείου απαιτείται για την αποστείρωση του νερού αέριο χλωρίου που την παρούσα χρονική περίοδο βρίσκεται σε λιγοστή ποσότητα.

6) Την οικοδόμηση καταλυμάτων και χώρων ανεφοδιασμού την έχει αναλάβει αποκλειστικά ο γερμανικός στρατός και ένα μόνο τμήμα αυτών ελληνικές εταιρίες. Το ίδιο ισχύει και για την κατασκευή δρόμων και γεφυρών. Η ιδιωτικού χαρακτήρα οικοδομική δραστηριότητα έχει σχεδόν εντελώς διακοπεί λόγω έλλειψης σε οικοδομική ξυλεία και τσιμέντο.

VI. Κατανομή εργασίας

1) Ο αριθμός των απασχολούμενων στον γερμανικό στρατό Ελλήνων εργατών ανέρχονταν στα τέλη Οκτωβρίου στους είκοσι χιλιάδες πεντακοσίους, τέλη Νοεμβρίου στους είκοσι δύο χιλιάδες και στα τέλη Δεκεμβρίου στους δεκαοχτώ χιλιάδες περίπου. Ο καθορισμένος απαιτούμενος αριθμός ήταν μικρότερος του αναμενομένου, ιδιαίτερος στον κατασκευαστικό κλάδο, επειδή οι δυσκολίες στην εξοικονόμηση και οι καθυστερήσεις στον εφοδιασμό οικοδομικών υλικών καταστήσαν αναγκαίο τη μείωση του αριθμού εργατών. Οι προβλεπόμενες προς εκτέλεση εργασίες δεν έχουν επηρεαστεί από την επιβράδυνση του ρυθμού απασχόλησης και του αριθμού απασχολούμενων. Δεν απαιτήθηκε, εκτός ορισμένων μεμονωμένων περιπτώσεων, η λήψη μέτρων ενάντια στην άρνηση εργασίας. Υπάρχει στις κοινότητες και δήμους επαρκές αγροτικό δυναμικό για τις αγροτικές εργασίες, όπως η σπορά σιτηρών, επεξεργασία της συγκομιδής ελαιόκαρπου, το κλάδεμα των ελαιόδεντρων. Έχει επιτραπεί από την επιστασία οικοδομικών έργων η διάθεση εργατών, αμέσως μετά τις ισχυρές βροχοπτώσεις, στις βασικότερες περιοχές καλλιέργειας σιτηρών για τη δραστηριοποίηση αυτών σε εργατικές εργασίες.

2) Στο χρονικό σημείο της Έκθεσης έλαβε μια μετακίνηση προς τη Γερμανία, μόνο σε μεμονωμένες περιπτώσεις, χώρα.

3) Οι αυξήσεις στις αμοιβές, της 1.10. και 1.11.1943 καθώς επίσης και η εισαγωγή ενός Οικογενειακού και Κόστους Ζωής Επιδόματος έχουν αυξήσει το εισόδημα μόνο κατ' όνομα. Το χάσμα μεταξύ της μέσης αμοιβής εργασίας και της εξέλιξης των τιμών για τα σημαντικότερα προϊόντα καθημερινής ανάγκης δεν έχει κατορθώσει να γεφυρωθεί. Αμέσως μετά από κάθε ανακοίνωση περί αύξησης των αμοιβών εμφανίζονταν το φαινόμενο μιας αλματώδους αύξησης των τιμών για τα σημαντικότερα τρόφιμα, έχοντας ως αποτέλεσμα, η προβλεπόμενη βελτίωση των απολαβών να καταστεί εκ των προτέρων ως ένα απατηλό γεγονός. Σε αντίθεση προς τούτο, το επίδομα Χριστουγέννων επέδρασε στη προσωρινού χαρακτήρα βελτίωση των αμοιβών, επειδή κατά τη διάρκεια των ημερών των Χριστουγέννων δεν σημειώθηκε καμία αύξηση των τιμών.

4) Τον Οκτώβριο/Νοέμβριο 1943 πληρώθηκε εφάπαξ ένα Ειδικό Επίδομα για τους απασχολούμενους στον γερμανικό στρατό (το οποίο επιβλήθηκε για τους

μήνες Απριλίου-Ιουνίου και οι πληρωμές δεσμεύτηκαν από τον Ειδικό Απεσταλμένο του Ράιχ). Το ύψος του Ειδικού Επιδόματος ανέρχονταν στα 1,3 δισεκατομμύρια περίπου δρχ, από τα οποία επτακόσια περίπου εκατομμύρια δόθηκαν στις διοικήσεις οργανισμών και ιδρυμάτων και το υπόλοιπο διαθέσιμο ποσό διανεμήθηκε, κατόπιν συνεννόησης με τον Υπουργό-Κυβερνήτη, σε τρείς περίπου χιλιάδες άπορους και άξιους εργάτες καθώς επίσης και στις οικογένειες των έχοντας πάθει ατύχημα εργατών.

Η υποχρέωση κοινωνικής ασφάλισης του απασχολούμενου εργατικού δυναμικού στις υπηρεσίες του γερμανικού στρατού δεν έχει για την Κρήτη καταργηθεί, σε αντίθεση με τους ισχύοντες κανονισμούς της ηπειρωτικής χώρας. Για τις υπηρεσίες στην Κρήτη, που είχαν ασφαλίσει το εργατικό δυναμικό, πριν την 15.6.1943, στο Ίδρυμα Κοινωνικής Ασφάλισης και για τις οποίες η διαδικασία αυτή είχε αποδειχθεί σε σωστή βάση, θα πρέπει να συνεχιστεί αυτό ως έχει.